

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальне землезнавство»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Туризм»
Факультет	Природничо-географічний
Кафедра	Географії і туризму
Семестр	1
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	Шкіринець Віктор Миколайович
Контактна інформація	pgf_megu@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Курс «Загальне землезнавство» є основою географічної освіти, її фундаментом в системі географічних та туристичних наук. Основним завданням навчального курсу є: оволодіння студентами категоріально-понятійним апаратом сучасного землезнавства; формування уявлення про географічну оболонку як цілісну систему, пізнання закономірностей її структури, просторової диференціації, динаміки та основних процесів і явищ, що відбуваються у її межах; формування у студентів уявлення про сучасний стан взаємодії людського суспільства і природи, його наслідки та глобальні екологічні проблеми сьогодення, причини їх виникнення та перспективи вирішення; формування вмінь і навичок застосувати теоретичні знання для пояснення процесів і явищ, які відбуваються у географічній оболонці.
Мета та цілі	Розкрити загальні особливості еволюції, будови та основних властивостей Землі як планети та окремих її складових. Сформувати комплексний світогляд на природні процеси і явища, що відбуваються навколо, проаналізувати суть найважливіших законів і закономірностей будови та розвитку Землі, її ієрархічної структури, тісних і динамічних взаємозв'язків між окремими геокомпонентами та геокомплексами, формування та розвитку Землі як планети, навколосемного простору тощо.
Результати навчання	Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей
Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної	Soft skills (соціально-психологічні аспекти професійної компетентності): здатність логічно і системно мислити, вміння критично мислити, а саме, аналізувати ситуацію, що склалася, робити корисні висновки та змінювати поведінку відповідно до середовища, креативність, здатність брати на себе відповідальність, управляти часом.

компетентності,
що відповідають
заявленим цілям
програми

Пререквізити

Базові знання з дисциплін: «Географія туризму», «Туристична картографія»

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Загальне землезнавство як наука. Система географічних наук.	Загальне землезнавство як узагальнююча наука, частина фізичної географії, що вивчає загальні закономірності природи Землі в цілому, її структуру, склад, динаміку. Поняття про об'єкт та предмет вивчення загального землезнавства. Система географічних наук. Місце загального землезнавства серед інших географічних наук. Міжпредметні та міжгалузеві зв'язки.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.
Тема 2. Основи загального землезнавства. Історія розвитку загального землезнавства.	Принципи організації фізико-географічних досліджень. Методи загального землезнавства. Коротка історія розвитку загального землезнавства. Епоха Великих географічних відкриттів та її значення для розвитку землезнавства. Землезнавство під час Нового та Новітнього етапів розвитку людського суспільства. Диференціація географічних наук. Різноманіття сучасних землезнавчих досліджень.	Виконання практично-семінарського завдання
Тема 3. Всесвіт. Будова, структура та еволюція Всесвіту.	Поняття про Всесвіт та його будова. Структура Всесвіту. Теорія Великого вибуху. Закон Габбла. Метагалактики та галактики. Зірки, класифікація зір. Еволюція зір. Нейтронні зорі. Наднові (супернові) зорі. Пульсари. Концепція чорних дир. Квазари. Астероїди, метеорні тіла, комети.	Усна задача матеріалу. Здача виконаних практичних завдань
Тема 4. Сонячна система.	Гіпотези про утворення Землі та Сонячної системи. Походження Сонячної системи і Землі. Будова Сонячної системи. Великі та малі планети Сонячної системи. Місяць як природний супутник Землі. Космічний вплив на Землю. Вплив космічних чинників на ритмічні явища в ландшафтній оболонці. Припливи та відпливи.	Робота з картами
Тема 5. Форма і розміри Землі. Формування та еволюція планети.	Первісні уявлення про форму та будову Землі. Еволюція уявлень про фігуру Землі. Поняття про еліпсоїд і геоїд. Форма і розміри Землі. Географічне значення розмірів і маси Землі. Гравітаційне поле Землі. Магнітне поле Землі. Інші фізичні поля Землі. Географічний простір Землі.	Здача виконаних практичних завдань. Усна задача матеріалу за темою.
Тема 6. Рухи Землі та їх географічні наслідки. Час (місцевий, поясний, всесвітній, декретний).	Рухи Землі та їх географічні наслідки. Докази, наслідки, характеристики осьового обертання Землі. Час (місцевий, поясний, всесвітній, декретний). Сила Коріоліса та наслідки її дії. Рух Землі навколо Сонця. Причини зміни пір року на Землі. Кліматичні наслідки обертання Землі. Галактичний рух Землі, його особливості та наслідки.	Здача виконаних практичних завдань. Усна задача матеріалу за темою.
Тема 7. Літосфера. Внутрішня будова Землі. Мінерали та гірські породи. Геологічні процеси.	Внутрішня будова Землі та характеристика її складових частин. Методи дослідження внутрішньої будови Землі. Будова літосфери. Земна кора та типи земної кори. Рухи літосферних плит та їх наслідки. Основні елементи будови літосферних плит. Тектонічні рухи земної кори. Магматизм та його види. Типи вулканів та закономірності їх поширення. Геохронологічна шкала.	Усна задача матеріалу за темою. вирішення задач на час

Тема 8. Географічна оболонка Землі та її структура	Основні компоненти географічної оболонки. Особливості обміну речовин та енергії між компонентами географічної оболонки. Вплив людини на географічну оболонку.	Здача виконаних практичних завдань. Усна здача матеріалу за темою.
Тема 9. Рельєф та різноманіття його форм.	Поняття «рельєф». Різноманіття процесів рельєфоутворення. Денудаційні, транспортуючі та акумулятивні рельєфоутворюючі процеси. Класифікація форм рельєфу. Рельєф суходолу та основні його форми. Рельєф дна Світового океану. Основні етапи горотворення. Вплив господарської діяльності людини на рельєф земної поверхні.	Здача виконаних практичних завдань. Усна здача матеріалу за темою.
Тема 10. Атмосфера. Погода і клімат. Зміни клімату.	Склад і утворення атмосфери. Будова атмосфери. Функції атмосфери у ландшафтній оболонці Землі. Сонячна радіація. Сонячна радіація та її види. Температура повітря та особливості розподілу її по земній поверхні. Вода в атмосфері. Циркуляція атмосфери. Клімат та основні чинники кліматоутворення. Класифікація типів клімату Землі.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень. Робота з картами
Тема 11. Загальні відомості про гідросферу. Кругообіг води. Світовий океан та його частини.	Поняття про гідросферу. Гідросфера та її походження. Основні властивості води. Світовий океан – основна частина гідросфери. Природні ресурси та поширення життя у Світовому океані. Екологічні проблеми Світового океану.	Розв'язування задач на зміну тиску з висотою
Тема 12. Внутрішні води суходолу.	Різноманіття внутрішніх вод суходолу та закономірності їх формування і поширення. Поверхневі води. Загальні закономірності розподілу поверхневого стоку на Землі. Ріки та річкові системи. Основні характеристики річок. Підземні водоносні горизонти. Джерела. Гейзери. Мінеральні води.	Здача виконаних практичних завдань Робота з картами
Тема 13. Будова та властивості ґрунту. Ґрунтовий покрив.	Ґрунт як специфічне природно-історичне тіло. Типова будова ґрунтового профілю. Родючість ґрунту. Класифікація та систематика ґрунтів. Головні закономірності формування ґрунтового покриву світу та України. Основні типи ґрунтів світу та України. Деградація та зміна ґрунтового покриву. Основні екологічні проблеми, які пов'язані з ґрунтовим покривом.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень
Тема 14. Ландшафтна оболонка: будова, властивості, та структура.	Поняття про ландшафтну оболонку. Межі ландшафтної оболонки та її загальні закономірності. Будова ландшафтної оболонки. Загальні властивості ландшафтної оболонки та особливості їх прояву: цілісність та єдність, кругообіг речовини та енергії, ритмічність, неоднорідність, зональність, секторність. Вплив людини на ландшафтну оболонку.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень
Тема 15. Біосфера. Біотичне різноманіття світу. Вплив людини на навколишнє середовище.	Поняття про біосферу. Біосфера та її межі. Формування біосфери. Внесок В. Вернадського у розвиток вчення про біосферу. Різноманіття речовини біосфери. Поняття «ноосфера» та її складові. Науки, які вивчають біосферу. Гіпотези походження життя на Землі. Розподіл живої речовини на Землі. Форми співіснування живих організмів. Проблема збереження біотичного різноманіття світу.	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 247 с.
2. Волошин І.І. Загальне землезнавство: навчальний посібник для вузів. – Ніжин: Вид-во Ніжинського педагогічного ун-ту ім. М. Гоголя, 2002. – 294 с.
3. Багров М. В. та ін. Землезнавство: Підручник / М. В. Багров, В. О. Боков, І. Г., Черваньов; За ред. П. Г. Шищенка. – К.: Либідь, 2000. – 464 с.
4. Бобков А.А., Селиверстов Ю.П. Общее землеведение. – М.: Академический проект, 2006. – 537 с.
5. Волошин І.І., Уварова А.Є. Загальне землезнавство: Практикум. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000. – 238 с.
6. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з курсу Загальне землезнавство: для здобувачів вищої освіти «бакалавр» денної та заочної форм навчання за освітньою програмою «Туризм» спеціальності 242 «Туризм» за галуззю знань 24 «Сфера обслуговування» Упорядники: А.Д. Калько, В.М. Шкіринець ПВНЗ «МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука». Рівне. 2020. – 50 с.
7. Мильков Ф.Н. Общее землеведение. – М.: Высшая школа, 1990.
8. Божок А.П., Осауленко В.В., Пастух В.В. Картографія/ Підручник. К.: Фітосоціоцентр, 1999. 189с.
9. Регіональна фізична географія поверхні Землі / Д. Ковалишин, О. Волік, П. Дем'янчук та ін. Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. – 512 с
10. Viktor Shkirynets, Andriy Kalko, Igor Gopchak, Tetiana Basiuk, Oleg Pinchuk, Ievgenii Gerasimov, Oksana Yaromenko. Assessment of surface water pollution in Western Bug River within the cross-border section of Ukraine: Journal of Water and Land Development. No. 46 (VII–IX) p. 97–104. DOI: 10.24425/jwld.2020.134201 (Scopus).
11. Шкіринець В.М., Калько А.Д., Шевчук М.М. Фактори професійної підготовки майбутніх туризмознавців у закладах вищої освіти Рівненщини// Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць. Рівне: ПВНЗ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука. № 23. 2020. С. 78–87.
12. V. Shkirynets. Organization of Children's Tourism: Problems and Ways to Solve it / N. Myronets, T. Hlushkova, // ZESZYTY NAUKOWE. – 2020. – С. 42–59.
13. Міхелі С.В. Фізична географія Північної Америки: навч. посібник. Київ : Перун, 2019. 284 с.
14. Міхелі С.В. Фізична географія Євразії: навч. посібник. Київ : Перун, 2019. 286 с.
15. Кратенко Л.Я. Загальна геологія (навчальний посібник). – Д.: РВК НГУ, 2003. – 184 с.
16. Шкіринець В.М., Калько А.Д., Волненко Н.П. Геологічні об'єкти Рівненщини як складова створення геопарків. «Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ». № 1 (17). Рівне: РВЦ МЕГУ імені академіка С. Дем'янчука, 2017. С. 11-17.
17. Шкіринець В.М., Калько А.Д., Басюк Т.О., «Природно-заповідний фонд Рівненської області як об'єкт рекреаційного природокористування» // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції Європейська наука XXI століття. Перемишль (Республіка Польща). – 2017.– С. 86–90.
18. Шкіринець В.М., Калько А.Д. Екологічні аспекти поводження з лісовими насадженнями Карпат. - «Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в XXI столітті»: збірник тез виступів учасників. Рівне: ПВНЗ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука. – 2017. С 181–184
19. Ющенко Ю. С. Загальна гідрологія : підручник / Ю. С. Ющенко. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. – 591.
20. Гумницький Я.М. Метеорологія та кліматологія: навч. посіб. / Я.М. Гумницький. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 203 с.
21. Астрономія: навч. посіб. / І. А. Климишин, Г. О. Гарбузов, Б. О. Мурніков, Т. І. Кабанова. - О. : Астропринт, 2012. - 351 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-15)	60
Підсумковий контроль – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни